

DĚJINY NÁSILÍ

Tom Stall si poklidně žije s svou manželkou, právničkou Edie (Maria Bello), a jejich dvěma dětmi na malém městě Millbrook ve státě Indiana. Jediná noc však navždy změní jejich životy. Tom svou rozhodností zmaří loupež, ke které dojde v jeho bistro, čímž zachrání mnohé ze svých zákazníků i přátel. V sebeobraně při tom dva z hledaných kriminálních zabije. Je prohlášen hrdinou a ze dne na den se z něj stává mediální celebrita. Tato sláva mu však není zrovna příjemná a chce se utéci zpět ke svému předchozímu životu. Jenže tu se ve městě objeví tajemný a nebezpečný muž Carl Fogaty (Ed Harris), který tvrdí, že Tom mu v minulosti ukřivdil. Tom a jeho rodina se musí bránit křivému nařčení a vyrovnat se s náhlou změnou jejich každodenní reality. Jejich vztah je vystaven zkoušce a oni jsou najednou nuceni postavit se tomu, co leželo ukryto pod povrchem.

Dějiny násilí

Režie: David Cronenberg (*Crash, Pavouk, Příliš dokonalá podoba*)

Scénář: Josh Olson

Kamera: Peter Suschitzky

Střih: Ronald Sanders

Hudba: Howard Shore

Hrají: Viggo Mortensen (*Pán prstenů, Hidalgo*), Maria Bello (*Smolař*), William Hurt (*Vesnice, Polibek pavoučí ženy*), Ed Harris (*Pollock*) a Ashton Holmes

Produktce: Chris Bender a J.C. Spink (*Osudový dotek, Příšerná tchyně*)

Výkonná produkce: Justis Greene, Roger E. Kass a Josh Braun

<http://www.historyofviolence.com/>

Premiéra v ČR 3. 11. 2005

Natáčení filmu začalo na počátku září 2004 a skončilo 19. listopadu téhož roku. Mimo Toronto a Millbrook v provincii Ontario se natáčelo na různých kanadských lokacích. Film v produkci New Line Cinema měl premiéru na květnovém filmovém festivalu v Cannes.

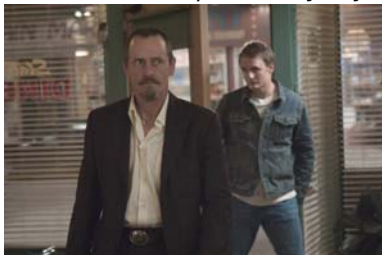
PRODUKCE

Když si producent J.C. Spink přečetl komiks Johna Wagnera a Vince Locka – *Dějiny násilí* – uvědomil si, že tento příběh má velký filmový potenciál. Spink i jeho kolega, producent Chris Bender, byli velmi zasaženi hloubkou vnitřního konfliktu, kterému postavy čelí. Producentův tým, který úzce spolupracuje se studiem New Line Cinema, projekt rozpracoval a nabídl jej studiu k posouzení. To zareagovalo s velkým nadšením a okamžitě zajistilo práva. Na scénáři začal pracovat Josh Olson, který se podržel základní dějové linky komiksu. Šest let starý komiks vydalo nakladatelství Paradox Press, které do vydání připravilo i komiks *Road to Perdition*, zfilmovaný před třemi lety režisérem Samem Mendesem. "Už samotný název je velmi dvojnásobný," říká Olson. "Přímo z něj srší otázky. Můj přístup ke scénáři chce zdůraznit, jak by v dané situaci jednali reální lidé." Olson se odpíchl od komiksu, ale vnesl do něj i mnoho svého. "Je to vlastně příběh o člověku, který se v nesprávnou chvíli ocitl na nesprávném místě. A nyní musí před skupinou záporáků prokázat, že je nevinný." Režisér David Cronenberg, který se k projektu dostal v zimě roku 2003, od samého počátku považoval scénář za velmi slibný. "Scénář se drží komiksu jen zlehka, po pravdě řečeno je to příběh, který by se mohl odehrát kdekoli na maloměstě amerického Středozápadu," říká Cronenberg. "Je na tom něco klasického, a přesto člověk nemá dojem, že vlastně už všechno zná." K tomu Olson dodává: "Na příběhu mě zajímalo to, jak se takhle klasická americká středostavovská rodina dostane do sklíčidel extrémní situace a jak je to ovlivní. Film ukazuje, co se stane, když je vcelku spokojená rodina zasažena násilím." Režisér David Cronenberg je známý tím, že do rodinných dramát se obvykle nepouští. V případě postav rodiny Stallových však udělal výjimku. "Je tam přítomna silná emoční resonace. Manželský pár se dvěma dětmi se snaží žít otevřený a čestný života a najednou to prostě nejde. To mě na tom dostalo. V určitém ohledu je to docela mainstreamový příběh, ale na druhé straně tam jsou přítomny prvky, které jej dělají velmi znepokojivý a zajímavý. Na jedné straně je to thriller, na té druhé se zasažení do této škatulky vzpírá. Trochu je to podobné Hitchcockovým thrillerům, kde dojde k záměně a nevinnému člověku jdou po krku nebezpeční sígři, kteří mu dají nahlédnout do světa, do něhož by nikdy dobrovolně nevstoupil. Nejen jeho vlastní život, ale i život jeho blízkých je onou záměnou identit nepřijemně ovlivněn. Film otvírá několika citlivých otázek, se kterými se potýká velmi zajímavým způsobem." Cronenberg spolupracoval s Olsenem na drobných úpravách scénáře. Jednou z nich bylo, že jména členů gangu byla změněna z italských na

irská, aby se tak vyloučilo příliš jednoduché spojení italské jméno rovná se mafia." Producent Chris Bender poznamenává: "Většina Davidových filmů se týká otázky identity. To, co spojuje tento film s jeho předchozími, je postava Toma Stalla v podání Vigg Mortensena. Jeho základním konfliktem je rozostřená identita, v jeho životě se najednou dá zpochybnit téměř vše." Scenárista Josh Olsen k tomu dodává: "Jakkoli nejsou *Dějiny násilí* typickým studiovým snímkem, nahlíženo ze širší perspektivy lze říci, že se váže k tématům, které Davida zajímají. Je to však úplně něco jiného, než co dosud dělal." Když dalo studio New Line Cinema projektu zelenou, produkce si zřídila několik kanceláří v kanadském Torontu, kde Cronenberg bydlí a kde má "rodinu svých spolupracovníků", s nimiž již po léta spolupracuje. Jedním z nich je i kameraman Peter Suschitzky (*Pavouk, eXistenZ*), který s Cronenbergem pracuje již posedmé.

„Když jsem četl scénář, od první stránky jsem věděl, že tento film bude značně odlišný od těch předešlých. Více se bude soustředit na vyprávění, než na atmosféru, jak je to u Davea zvykem. Abych ho přiměl k tomu, aby ten scénář vzal, řekl jsem mu, ať si vybaví filmy Fritze Langa, protože jedním z jeho klíčových témat je postava, které se nemůže vyhnout svému osudu. Zajímavé, ne?“ Cronenberg nabídl scénář nadaným hercům jako jsou Viggo Mortensen a Maria Bello a k jeho velkému překvapení - vždy totiž svým hercům říká, že

v jeho filmech se neproslaví - se brzy dostali mezi ty, s nimiž může v projektu počítat. Tito dva byli jeho první volbou pro pár manželů Stallových – a u nich už zůstalo. Dvojka Ed Harris a William Hurt patří již dlouho k jeho nejoblíbenějším hercům, se kterými chtěl vždy spolupracovat a nyní k tomu dostal příležitost. „Nemohl jsem si přát lepší herce. Tihle se vyznačují skvěle zvládnutou technikou, hlubokou oddaností jejich rolím a snahou vynést na povrch to nejzajímavější, co je v jejich postavách k nalezení,“ říká režisér. Nováček Ashton Holmes, který si zahrál jejich syna, vzešel z konkurzů v Los Angeles a Torontu, jichž se zúčastnilo přes sto kandidátů. Čtvrtým článkem rodiny je šestiletá kanadská dívka Heidi Hayes, které je už nyní možno věstít velkou budoucnost. Dalšími herci jsou např. Stephen McHattie (*The Dark, Life with Billy*), Greg Bryk (*Men with Brooms, ReGenesis*), kteří se postarali o úvodní šokující scény, jež předznamenávají, co přijde. Na scénu se také vrací Cronenbergův maskot Peter MacNeill (*Crash, Rabid*) v roli místního šerifa. „Viggo si svůj part vybíral velmi vážavě, ostatně hrát ve filmu je velmi zodpovědná věc, může vám to výrazně ovlivnit kariéru oběma směry,“ poznamenává producent Chris Bender. „Několikrát se s Davidem sešel. Chtěl pochopit, o čem vlastně tenhle scénář je a proměnu, kterou projde hlavní postava. Nejprve se musel do své postavy zamilovat a teprve poté se rozhodl.“ Mortensen se s režisérem poprvé potkal v roce 2001 na festivalu v Cannes na párty pořádané u příležitosti uvedení *Pána prstenů*, a již tehdy si oba řekli, že spolu musí spolupracovat. Cronenberg, který v té době dokončoval práce na scénáři k *Dějním násilím*, se domníval, že přesně tohle je ten pravý scénář pro herce Mortensenova formátu. Následně se oba setkali v Los Angeles, aby prodiskutovali detaily:

postavu, proměnu, jíž chtěl Cronenberg dosáhnout, Mortensen se také mohl svěřit s tím, co se mu na scénáři či jeho postavě nelíbí a nebo mu nedává smysl. „Zjistili jsme, že jsme na stejné vlně,“ říká režisér. „Viggo si prostě skvěle udělal domácí úkoly a hodně věcí si promyslel. Vlastně tu postavu znovuvytvoril. Vždy si s herci scénář prochází a dělá na něm drobné změny, aby jim přesně seděl na míru. V tomto ohledu je třeba úzké spolupráce.“ Na to Mortensen přizvukuje: „Po pravdě řečeno, nemyslím si, že bych kdy byl s nějakým režisérem více na jedné vlně než s Davidem. Líbí se mi způsob, jak své příběhy vypráví. Nepředvádí jen dokonalou ukázkou

toho, jak zabavit publikum dobrým psychologickým dramatem, ale tlačí na publikum, aby si kladlo nepříjemné otázky ohledně povahy násilí a nejistoty v otázce identity. David v postavách vždy objeví množství vrstev a umožňuje nám v příběhu objevit více, než bylo v samotném scénáři. V tomto příběhu uvidíte, jaký spád má násilí na spoustu postav nejen v rámci této malé komunity, ale i mimo ni.“ S tím souhlasí i scenárista Josh Olsen: „Situační je nutí, aby se vystavili některým nepříjemným otázkám o nich samotných a jejich vzájemných vztazích. Jakmile se jim vystaví, navždy to poznamená jejich rodinu. V tomto filmu nejsou věci tím, čím se zdají být, dokonce ani my nejsme těmi, kým si myslíme, že jsme. Svět pod povrchem není takový, jaký se zdá být na povrchu. Když se věci začnou hroutit, musí se Tom Stall vystavit nepříjemnému pohledu do sebe sama. Jeho okolí nechápe, jak se může pod tlakem násilí, které zakouší, proměnit z normálního a milujícího člověka v nebezpečného rabiáka.“ Cronenberg poznamenává, že rád pracuje s herci, kteří nejsou hvězdami, ale spíše vyznačují charakterního herectví. „Hledám ty, kteří se nebojí, že si poškodí mediální obraz hvězdy. Na druhou stranu jim to nabízí mnohem širší paletu možností, jak roli uchopit. Mají mnohem větší záběr, jsou si vědomí své stinné stránky. Já u mých herců hledám jistý druh herecké výstřednosti, který je typickým spíše pro charakterní herce než pro hvězdy. Na druhou stranu mě zajímají takoví herci, kteří mají svou integritu a vyzáruje z nich síla a charisma hvězdy.“ Mortensenův závazek vůči postavě, kterou měl zanedlouho ztvárnit, nakonec vyústila do několika cest na Středozápad, kde si pořídil několik místních „artefaktů“.

Nakoupil různé suvenýry jako kačera, rybí hlavu, která má na podstavci větu „Chytíte mě na peníze“, (ve filmu ji má na kase svého bistra), plakáty s ptáky severní Ameriky, obrázky krajiny či keramického orlíka (ten plus další zvířecí sošky jsou k vidění v pokojíku jeho filmové dcery). Prostě přesně ty věci, které by měl doma Tom. K tomu Cronenberg dodává: „Viggo byl velmi nápomocný v tom, jak dodat postavám zázemí, které by o nich vypovídalo stejně jako jejich slova a činy. Když se David Cronenberg v Torontu poprvé setkal s Marií Bello, o filmu *Dějním násilím* ještě nevěděla. „Setkali jsme se kvůli něčemu jinému, ale od samého začátku se mi nabízela myšlenka, že by byla dobrá pro roli v připravovaném příběhu. Ona a Viggo tvoří velmi důvěryhodný manželský pár, hodí se k sobě jak věkem, tak životním rytmem.“ Bello byla velkou Cronenbergovou fankynkou již od jeho snímku *Přiliš dokonalá podoba*. „Myslela jsem si, že David je hodně bizarní člověk, když točí takové filmy. Ale on je naprosto v pohodě, je velmi

inteligentní, zdvořilý a čestný a má takovou vnitřní integritu, že jsem se do něj rázem zamilovala,“ říká Bello. K tomu Cronenberg říká: „Maria pro mě byla velkým objevem. Když jsem ji viděl ve *Smolařovi*, tenhle film mi ukázal, že dokáže skvěle zahrát živou a sexuálně otevřenou ženu, která je však v této oblasti velmi zranitelná. Říkal jsem si, že by takhle mohla zahrát komplexní a zároveň jakýmsi těžko definovatelným způsobem jednoduchou postavu i v mém filmu. Má hrát energickou a nadšenou právníčku, které více méně vyhovuje, že na maloměstě je velkým případem to, co by bylo ve velkém městě považováno za prkotinu, a nevadí jí, že si lidé tak říkají vidí do talíře. Chtěl jsem, aby se v mém filmu ponořila do sebe a objevila věci, o kterých dosud nevěděla, a prošla si hlubokou vnitřní proměnou. V určitém aspektu odráží to, čím si prochází i postava Toma Stalla,“ osvětluje Cronenberg. Když Bello poprvé četla scénář, nahlížela svou postavu jako prototyp podporující manželky – ovšem jen do chvíle, než se všechno obrátí vzhůru nohama. Na druhé straně je její postava Edie tou, která je vlastně více mužem, než Tom sám. „Po pravdě řečeno, je v ní spousta energie, která je tradičně připisována mužům. Když se najednou pod tlakem okolností všechno mění, stává se paradoxně ženštější, je zranitelnější. Když jsem si uvědomila tento posun, začal mě scénář velmi zajímat a osobně angažovat. Žije se svým mužem už dvacet let, je jeho životní láskou, mají spolu děti, a on je tím nejménějším mužem, jakého kdy potkala.“ A pak jednoho dne, se všechno změní... „Nikdy nic není tak, jak si myslíme. Vždy je přítomna skrytá, neznámá dimenze, ať už je to v nás, ve druhých a nebo ve světě kolem nás. Vždy je tu něco, co nás má v hrsti, aniž o tom víme. Něco, co nad námi má vládu a čemu nikdy neporozumíme. A David i tyto věci umí podat tak, že jsou nejen zábavné, ale zároveň vám něco dají.“ „Tomův násilný akt v Edie otevře nějakou třináctou komnatu. Ve filmu je několik temných sexuálních scén, které od herců vyžadují výjimečnou vzájemnou důvěru,“ říká Cronenberg. „Myslím, že sexuální soužití je pro pochopení

postav velmi důležité. Pokud se k tomu postavíme s falešnou morálkou, výrazně to omezí možnosti zkoumání psychologie postavy. Myslím, že bylo důležité v kontrastu ukázat, jak Maria reaguje na sexualitu před tím a po tom, co v sobě Tom objeví násilné sklony." Mortensen v tomto ohledu říká: „Tyhle postavy musí začít znovu, od úplného začátku. Tedy: po pravdě řečeno, nemusí. Ale pokud se tomu vyhnou, vyhnou se i proměně sebe sama. Ve své podstatě David říká, že pokud nejste dostatečně otevření radikálnímu tázání a ochotě vystavit mu všechny druhy vztahů, ve kterých jste - ať už je to pár, rodina, město či dokonce země typu Spojené státy - dříve nebo později se dostaví důsledky. Nakonec budete muset zaplatit za nedostatek odvahy." Ed Harris hraje nebezpečného a tajemného Ira. „To, že se do týmu dostal Ed, je jeden z největších triumfů tohoto filmu," říká producent Chris Bender. „Ve své roli je zkrátka dokonalý." Cronenberg říká: „Eda obdivuji už celé roky. Má v sobě potřebnou dávku drsnáctví a charismatu, aby tuhle postavu utáhl. Chtěl jsem, aby jeho výkon byl velmi reálný a intenzivní. Věř, že s hlavní postavou jej něco pojí - násilí - a proto se náhle objeví ve Stallow bistru. A v tomto momentě dojde ve filmu ke krizi. Máme tu dočinení se záměnou identit." K tomu Harris říká: „Důvod, proč jsem chtěl pracovat s Davidem je, že on je Pan filmář. Víc, do dělá, má svou vlastní vizi, a s takovými lidmi se vždy mnohem lépe spolupracuje. Prostě víte, kdo tu velí. Není to o tom, že byste nemohli přijít se svým pojetím nebo že by nenaslouchal vašim myšlenkám, či dokonce nespolečně pracoval. Všichni ví, že je to JEHO film a podřizují se tomu. Mě osobně velmi zajímalo, proč si David vybral právě tento, na určité rovině úžasně jednoduchý film. David mi řekl, že jej zajímá to, jak lidé prožívají realitu, a vůbec to, co můžeme či nemůžeme nazvat reálným. Zajímá ho, jaké lidé hrají role a co z toho mají. Řekl mi 'Mám dojem, že tenhle příběh přesně naplňuje ten typ dynamiky, který hledám.' V jeho rukou nebude nic normální. Bude to „film Davida Cronenberga" se vším, co k tomu náleží a co od tohoto slovního spojení očekáváte. Bude to mít Cronenbergův punc a

obyčejný rváč a násilník, nic jiného neumí. Je to Ir z Philadelphie, bez budoucnosti. Ve skutečnosti je pravou rukou chlapíka, kterého hraje William Hurt. Přichází, aby dal věci do pořádku. Tedy do toho stavu, který za pořádek považuje on. Když se Fogarty objeví na scéně, nevíte, co je zač. Ale něco visí ve vzduchu. Viggova postava odzbrojila dva týpky, kteří se pokoušeli vylopujit jeho restauraci, zabije je a rázem se stane národním hrdinou. Je v televizi a má postava ho náhodu uvidí a řekne si, že je čas splatit účty. Má postava si prostě myslí, že se před lety stala terčem nespravedlnosti a je na čase učinit samozvané spravedlnosti za dost." Mortensen k tomu říká: „Ed svou postavu vytvořoval do děsivé podoby. Ale jinak to ani být nemohlo. Musel představit hrozbu." Ashton Holmes, který hraje Mortensenova syna, připouští: „Je jedním z těch chlapíků, kterých se začneme bát, jen co se objeví na scéně." K tomu Mortensen dodává: „Ed je zkušený herec a všem nám velmi pomáhal, nejen Ashtonovi, ale i mně. Je to ten typ herce, který vás svým vlastním výkonem motivuje k tomu, abyste byli ještě lepší. Osobně jsem velmi rád, že do své role vnesl i trochu humoru...byť poněkud dvojnásobného. Podobně je to i s postavou, kterou hraje William Hurt." Harris na své kolegy reaguje s úsměvem: „Byla to velká zábava. Měl jsem jedno oko zakryté, přes půlku obličeje se mi táhla škaradá jizva. Tenhle chlapík je opravdu dost děsivý. Osobně jsem se snažil si tuhle postavu hodně užít. Kdy se vám naskytne příležitost zahrát nekompromisního plnotučného záporáka? Velkou výzvou pro mě bylo, vnést do jeho postavy něco nového, ne jen kopírovat to, co jste u podobného typu postav mohli vidět v uplynulých padesáti letech. Snažíte se to udělat zajímavé jak pro vás, tak pro diváky, a vnést tam i nějakou drobnost, nějaký svůj trademark. Chcete své postavě dodat něco specifického. A o tom je práce herce především." Producent Chris Bender dodává: „Ed si to evidentně velmi užil, protože doposud žádného gangstera nehrál. Je hercem rozeným pro epické role. Má velké charisma, které funguje jak na plátně tak v osobním kontaktu. V této roli k tomu ještě přidává schopnost vyvolat strach a působit hrubě. V jedné scéně si zlehka zaimprovizoval, vypadalo to, že chce na Edie zaútočit a i jen takhle drobné odchýlení od scénáře vyděsilo všechny u monitorů k smrti." Další z herců, kteří přispěli výsledné podobě filmu, je William Hurt. Jak Hurt říká, i on chtěl již dlouhou dobu najít projekt, na kterém by mohl spolupracovat s Mortensenem. A konečně se mu to podařilo ve filmu Davida Cronenberga. „Když jsme se konečně setkali, vyklubal se z toho šestihodinový šálek kávy'. Bill má velmi zajímavý způsob uvažování a má rozhodně co nabídnout," říká Mortensen. „Podle mě jsme si to oba dost užili." Cronenberg k roli Williama Hurta říká: „William ve své roli odkryl drobné nuance, které nám umožní, že mu lépe porozumíme. V jeho podání má postava šéfa gangu úžasně množství vrstev. To se projevilo zejména v dialogích. Přesně jak jsem to chtěl. Williamova role je relativně malá, ale zároveň naprosto zásadní. Musí být ztvárněna někým, kdo je silný, přesvědčivý, charismatický, hluboký a zároveň poněkud dvojnásobný. Musí vzbuzovat strach. Potřeboval jsem do ní herce, který je velkou osobností na plátně i mimo něj." Hurt se při vzpomínce na natáčení usmívá: „Přesně tak. Mám dojem, že v našem přístupu k věcem je až podivuhodná shoda. Možná je právě tohle důvodem, proč nás dal David dohromady, děláme věci podobně a jeden druhého ve filmu odrážíme, jsme na opačné straně zákona, ale zároveň k sobě máme velmi blízko. Viggo není nafoukaný a na nic si nehraje. Není tím, kdo by přijížděl se svou svitkou a vyžadoval úklonky. Naopak, drží se při zemi, je trochu nepředvídatelný, dlouho pozoruje stav věcí, než promluví. A myslím, že v něm dřímá velký umělec. Velmi si cením, když můžeš tak říkajíc 'přijet na plac, vzít lopatu a pořádně se do toho opřít'. A mám rád, když je na tom někdo podobně." Hurtovu pohledu přizvukuje i Ed Harris: „Viggo je dost pohodár, pálí mu to. Kdybych ho měl popsat, řekl bych, že je to takový renesanční člověk. Maluje, píše básně, fotí, domluví se nejméně třemi jazyky. Je to velmi štedrý člověk a při natáčení se úplně ponoří do své role. Rád si s vámi povídá o své roli a je rád, když se ukáže, že jste na stejné vlnové délce. Moc jsem si s ním natáčení užil." Jakkoli Ashton Holmes na filmovém plátně debutoval, zdá se, jakoby už měl za sebou řadu filmů. producent Chris Bender říká: „Ashton je velký hledač, byl otevřený radám režiséra, svých kolegů, ale zároveň bylo vidět, že má své pojetí, jak chce roli uchopit." Na to Holmes reaguje: „David je prostě snem každého herce. Je to režisér, který si svých herců váží a dává jim v rámci své představy velký manipulační prostor. Dovoluje svým hercům do role vplout, zabydlet se v ní, kousek po kousku si ji osahávat a ohledávat, a neustále vás podporuje v tom, abyste bez obav šli dál. Jack je ve čtvrtém ročníku na střední škole v Millbrook. Je tak trochu samotář. Mnohem lépe se cítí ve společnosti vyvrženců, mimo mainstream. V jeho případě však jde ještě něco jiného – je mimořádně inteligentní a inteligence je bohužel něco, co vás naprosto spolehlivě vyřadí z kolektivu průměrných. Na druhé straně si tak trochu libuje, že je outsiderem a jen pozoruje cvrkat." Co se týče násilí, Cronenberg říká: „Chtěl jsem, aby v tomto filmu bylo násilí velmi realistické, brutální, až na doraz. Celý film je o opravdové brutalitě, nemá to být nic kaširovaného. Je v něm k vidění něco, co byste v zásadě mohli vidět v pouličním boji.

Chybí tomu ladnost akce, kterou můžete vidět ve většině současných filmů. Nejsou tam pohyby, které vypadají jako balet a které si vychutnáte, ačkoliv stále tušíte, že se jedná o násilný čin, byť podaný v atraktivním kabátu. V *Dějích násilí* se vše seběhne velmi rychle, je to špinavé, bolestivé, plné krve." Mortensen přizvukuje: "Myslím, že David se snaží ukázat kořeny a důsledky násilí. Násilím jako takovým se nijak neopájí. Nechce dát vrůst květům zla. Chce, aby bylo neustále znepokojující. Myslím, že se snaží říci, že násilí nikdy nebylo a nikdy nebude cestou k řešení problémů. Na druhé straně neříká, že se mu lze cíleně vyhnout. Ukazuje co možná neobjektivněji, jaký to vlastně jako pozemšťané vedeme život. To, co film sděluje, má však mnohem širší dopad. Netýká se jen násilí a znejištění identity v rámci tradičně pojímané rodiny, ale souvisí i s problematikou kultury, která produkuje celebrity. Jako diváci vidíme, co mu způsobila daná situace a jak na ní reaguje. Využívá svých instinktů a užívá násilí. Stává se místním hrdinou, kterému se dokonce děkuje za to, že užil násilného řešení situace. Jeho syn se dokonce domnívá, že by se měl dostat do Show Larryho Kinga. V tomto smyslu se David dotýká jednoho z nejvážnějších problémů současných Spojených Států. Spojení násilí a celebrity je totiž pro diváky velmi atraktivní. Obecně řečeno, David ve svých předchozích filmech nedal akčním scénám velký prostor. Jeho filmy se bez toho obešly. Ne tak v tomto filmu. Najednou násilí podtrhuje sdělení filmu, které má být nepříjemně reálné. Násilí v *Dějích násilí* v divácích vyvolává nepříjemný pocit, protože vše se děje velmi rychle, nechybí moment překvapení a jeho důsledky jsou nevábné." Producent Bender k tomu říká: "David je mistr v tom, jak vyvolat nejen napětí a strach, ale i dávkový reflex." William Hurt pokračuje v souzvuku s ostatními: "Ve filmu je opravdu spousta násilí, ale přistupuje se k němu skrze Davidův pravdě unikátní úhel pohledu. Tohle je příběh o násilí, kterému více či méně podléháme všichni. Každý z nás velmi dobře ví, že násilí používáme nejen při řešení problémů." Debutující Ashton Holmes připouští, že "většina naší společnosti má pod tlakem určitých okolností schopnost reagovat násilně. Jen menšina z nás

tomu nakonec dá průchod...Stejně jako mí kolegové, i já si myslím, že v každém z nás je něco, co za určitých okolností vyskočí jako čert z krabičky." Scenárista Josh Olson poznamenává: "David má schopnost vyhmátnout naše prvotní strachy a potlačované emoce. Sestupuje stále hlouběji a hlouběji a ukazuje nám hrůzostrašné věci, před kterými nejde jednoduše prchnout. Sestupuje do končin, kde operuje hlubinná psychologie a ukazuje nám vše v celé nahotě, bez jakéhokoliv příkrášlování. A to může být pro některé diváky velmi nepříjemné." Cronenberg na své kolegy reaguje: "Myslím, že spoustu umělců to táhne k temné stránce naší přirozenosti, protože je to ta skrytá, neprobádaná část našeho já. Chceme posvítit do temných koutů a setřít tam všechny pavučiny. Cítíme se jako detektivové, kteří se nespokojí s tím, co je jim předkládáno jako normální či status quo. Myslím, že umělec je tak trochu jako vědec, který se nechce smířit s tím, co se nabízí vnějšmu zdání. Kope hlouběji a hlouběji pod povrch, aby odhalil, kde mají věci svůj původ a kam směřují. A díky tomu se často dostanete k děsivým, negativním či zakázaným skutečnostem. Myslím, že naši touhou není jen odhalit to, co je negativní, ale to, co je reálné. Realita má mnoho úrovní." Maria Bello k tomu říká: "Pro mě je velmi zajímavá ta skutečnost, že lidé, kteří přijmou svou temnou stránku jako danost, jsou ve skutečnosti velmi příjemní a takřka prosvětlení. Najednou se toho nebojí. A David do svého temného Já vstupuje velmi často a vždycky tam najde něco nového." Jak herečka samá říká, že díky němu se naučila, jak přistupovat ke své temné stránce. "Od té doby, co jsem matkou, se svou temnou stránkou nezaobírám tak často, jako kdysi. Co do rozsahu alespoň ne tolik. Už totiž vím, jak se v tom neupít. A po pravdě řečeno, to je velmi povznášející." Režiséřův tvůrčí tým přesně sledoval Cronbergovy instrukce, aby dosáhl takového pojetí genia loci, o jaké tento slavný tvůrce vždy usiluje, v tomto případě má umístění příběhu přinejmenším stejně významnou úlohu jako sám příběh. Oblečení postav vychází z toho, jak se oblékají obyvatelé menších měst (do 1600 obyvatel) amerického Středozápadu. Škála barev je poměrně úzká, zpočátku převládá hnědá a béžová, tedy barvy příjemné a vzdušné. Ale s přibývajícimi minutami přicházejí odstíny temnější a sytější. Vedoucí výroby Carol Spier, který s Cronbergem spolupracuje již po třinácté, k tomu říká: "Díky barevnému podání je nálada snímku zpočátku takřka idylická. Prostředí vzbuzuje pocit bezpečí, nikde nejsou žádné mříže, zavřené dveře či zatažená okna. Toto prostředí však pouze připravuje pódium pro násilné scény, které přijdou posléze." Umělecký vedoucí James McAteer poznamenává: "Ačkoliv film začíná hodně pohodově, David náhle mění atmosféru. Nejprve vás vede známými stezkami a pak náhle odbočí. Film začíná ve velmi idylickém, skoro až pohádkovém městě, aby se v okamžiku, kdy David posvítí na některé temné stránky lidské přirozenosti, atmosféra změnila." Spier k tomu dodává: "Po stránce toho, jak vypadají kulisy, je to v podstatě studie postav s velmi přímočarým příběhem." Ve filmu se objeví například francouzský zámek, nyní část York University, který zastupuje exteriéry Richieho (William Hurt) vily. Její interiér byl postaven v ateliérech Toronto Film Studios. "Sídlu vyvolává pocit, že zde přebývá typický záporák, takže vše je velmi maskulinní. Pevládají tmavé a syté barvy, které se značně liší od prosvětleného města v Indianě, kde Tom Stall spravuje své bistro. Celý film je postaven na protikladu světla

a tmy, který kopíruje i vývoj hlavní postavy," říká McAteer. Cronenberg po většinu natáčení používal 27 mm kameru. "Je to dostatečně široký objektiv na většinu toho, co chci ve filmu mít, a zároveň se nedá moc dobře využít pro detaily. Já ho přesto pro detaily používám. Řekl bych, že tak 90% filmu je natočeno s tímto objektivem. Chtěl jsem najít nějaký vizuální ekvivalent psychologie hrdinů, dynamiky místností a vůbec to, jak zabydlují prostory." Cronenberg určil, že město, ve kterém se odehraje jeho příběh, se musí nacházet na Středozápadě. Svému týmu také uložil podmínku, že musí mít takřka vesnický vzhled a mělo by být obklopeno nevysokými kopci. Pro natáčení bylo nakonec vybráno město Millbrook v kanadské provincii Ontario, protože leží v uzavřeném údolí a hned za domy, které na obou stranách lemují hlavní ulici, se zvedají kopce. Location manager, Debra Beers, k tomu říká: "Dokonale naplňuje to, co se vám vybaví pod pojmem 'maloměsto', možná i kvůli tomu, že je v něm několik dobových budov." Město vzniklo v roce 1816, kdy byl postaven první mlýn a dodnes se v něm zachovaly budovy, které odrážejí širokou škálu stavebních stylů v Ontariu 19. století. Město-vesnice vypadá jako před sto lety, přičemž i oficiální materiály příznačně uvádějí, že Millbrook je "dědictvím Ontaria a pocta maloměstskému životu." Celkově natáčení probíhalo na 14 lokacích, mnohé z nich se objevily již v předchozích Cronbergových filmech. O svém přístupu k hercům Cronenberg říká: "Herci určují své postavy. A režisér by na to měl brát ohled. Tvůrce by jim měl

dovolit ožít a spolupracovat s vámi. Nakonec zjistíte, že ti, kteří nejvíce spolupracují, jsou i nejlepšími herci." Cronenberg se proto snaží na placu vytvořit prostředí, kde vládne přátelská a stimulující atmosféra. "Když pozvu herce a štáb, aby se mnou pracovali na novém filmu, vlastně je vyzývám ke hře. Při natáčení by totiž vždy měl být přítomen rozměr hry. Hrajeme si, stavíme a zase boříme. Za žádných okolností nesmíte toto dětské naladění pro hru vyloučit, je totiž těžištěm všeho dění." Mortensen říká: "David je tím, kdo je vašim spolupracovníkem, ba co je ještě podstatnější, v jeho společnosti se cítíte jako členové týmu. Je tím režisérem, který ví, že jednoduché věci jsou vlastně velmi složité a složité věci by měly být zjednodušeny. Na tom stojí většina jeho filmů. Jeho příběhy jsou skutečně propracované, svižné a úsporné. Umožňují nám, abychom se ponořili do pocitů, kterým se raději vyhýbáme, neboť jsou nepříjemné." William Hurt byl překvapen, jak všechno na placu probíhal hladce. "Nemáte pocit, že 'jste režirováni', spíše je vám toho hodně povoleno. Ta volnost pro mě byla překvapivá. Teď však vím, že David tím chtěl dosáhnout toho, abych se pro roli dokonale uvolnil. On je naopak dokonale soustředěný." V závěru herci reflektují své role ve vztahu k hlavnímu sdělení filmu. Maria Bello se ptá: "Známe vůbec sami sebe? Poznáme se někdy? Myslím, že je to otázka procesu, při kterém se sami sobě otevíráme. A vrcholem procesu je, když se dokážete otevřít i někomu jinému." William Hurt klade otázku: "Můžeš se změnit? Dá se násilí uniknout, i když bylo dosud součástí života? Myslím, že film je ve své stylizaci velmi silný, avšak průhledný, takže odpověď' bystrému divákovi jistě neunikne." Ashton Holmes na úplný závěr dodává: "Z filmu na mě nejvíce působí to, že ať už jste divák nebo herec, každý z nás si musí tu hranici mezi dobrem a zlem prošlapat sám. Jisté je, že tyhle dva světy mají moc v životě každého jednotlivce."

HERCI

Viggo Mortensen (Tom Stall) na plátně debutoval snímkem *Svědék*, který se odehrává ve striktní nábožensko-rolnické komunitě amenitů. Od té doby si zahrál širokou škálu postav. Jeho poslední rolí byl kovboj ve filmu *Hidalgo*, který pojednává o vytrvaleckém závodě na dlouhé vzdálenosti. Hrál ve více než 30 filmech jako např. *Pán prstenů*, *Portrét dámy*, *Carlitova cesta*, *The Indian Runner*. V současné době ve Španělsku natáčí epické dobrodružství hrdiny ze 17. století Augustina Diaze Yanese, nazvaný *Alatriste*. Mortensen se na rodil v New Yorku americkému otci a dánské matce. Rané roky strávil na Manhattanu. V dětství se jeho rodina často stěhovala z místa na místo a tak několik let prožil ve Venezuele, Argentíně a Dánsku. Svou hereckou kariéru započal v New Yorku, kde se objevil v několika hrách a filmech, poté přemístil do Los Angeles. Je také uznávaným básníkem, fotografem a malířem. V roce 2002 založil nezávislé vydavatelství Perceval Press, které se soustředí na neznámé autory fikce a poezii, jakož i vydávání kritických spisů. Cílem vydavatelství je publikovat texty, obrázky a nahrávky, kterým by se jinou cestou nedostalo publicity. Mortensen nedávno vystavoval svou fotografickou kolekci "Miyelo" v losangeleské Stephen Cohen Gallery a ve washingtonské Addison Ripley Gallery.

Maria Bello (Edie Stall) získala cenu Screen Actors Guild Award za svůj výkon v roli silné a zároveň citlivé pediatřičky Dr. Anny Del Amico v televizní sérii *Pohotovost*. Záhy poté se stala jednou z nevyhledávanějších hvězd současnosti. Debutovala v televizní sérii *Pan a paní Smithovi*, kde jí byl hereckým partnerem Scott Bakula. Natáčení tohoto dobrodružství špiónů vyžadovalo, aby se z této nadané herečky na chvíli stala i kaskadérka. Dodnes prohlašuje, že kousky, které se pro tento film naučila, stále ovládá. Objevila se po boku Bena Stillera a Liz Hurley ve snímku *Přilnoc nikdy nekončí* či vedle Mela Gibsona v *Odplatě*. V produkci Jerryho Bruckheimera se v roli tvrdé barmanky Lil, která v New Yorku provozuje odvázaný bar Coyote Ugly, objevila ve filmu *Divoké kočky*. V roce 2000 se vrátila z Číny, kde natáčela projekt pro sály systému IMAX *China: The Panda Adventure*. Tento film je založen na autobiografické knize Ruth Harkness "Lady and the Panda." Příběh kombinuje spektakulární záběry cizích zemí se scénami s pandami obrovských. Z dalších filmů: *Auto Focus: Muži uprostřed svého kruhu*, *100-Mile Rule*, *Smolář*, *Tajemné okno*, *Silver City*, *Assault on Precinct 13*, *Sisters*, *The Dark*. Bello založila Dream Yard Drama Project for Kids, což je nevydělečný umělecký a vzdělávací program pro děti z Harlemu. Při cestování po Africe a Asii se naučila, jak pomáhat a vzdělávat děti z rodin, které si nemohou dovolit investice do studií svých potomků. Proto je jednou z neaktivnějších stoupenkyň organizace Save The Children.

William Hurt (Richie Cusack) se nedávno objevil ve filmu M. Night Shyamalana *Vesnice*, kde mu byli partneři Joaquin Phoenix a Sigourney Weaver. Hurt studoval na Tufts University a poté přešel na newyorskou školu Juilliard School of Music and Drama. Ranné herecké roky strávil na prknech školních představení a malých scén mimo Broadway. Objevil se ve více než 50 produkcích. V roce 1988 získal cenu Spencera Tracyho. Z dalších filmů: *Frankenstein*, *Blue Butterfly*, *Tuck Everlasting*, *Master Spy: The Robert Hanssen Story*, *Ironie osudu*, *Rare Birds*, *Umělá inteligence*, *The Flamingo Rising*, *Varian's War*, *Sunshine*, *The Simian Line*, *Bohem zapomenuté děti*, *Polibek pavoučí ženy*, *Zár těla*, *Očitý svědek*, *Kouř*, *Smrťhlav*, *The Big Chill*, *Gorky Park*, *Alice*, *I Love You to Death*, *Náhodný turista*, *The Doctor*, *The Plague*, *Trial by Jury*, *Second Best*, *Confidences a un Inconnu*, *Jane Eyre*, *Michael*, *The Proposition*, *The Big Brass Ring* a *Jediná správná věc*. Objevuje se také na vlnách BBC Radio Four, kde čte z knih, které byly už i zfilmovány (např. *Ostrovní zprávy* od E. Annie Proulx, *Polární expres*), či namlouvá komentáře k dokumentům jako *Searching for America: The Odyssey of John Dos Pass*, *Einstein—How I See the World* či *To Speak the Unspeakable*, jehož předloha je prací významného židovského autora Elie Wiesela.

Ed Harris (Carl Fogarty) je jedním z nejtalentovanějších a nejobsazovanějších herců současnosti. V roce 2003 získal svou čtvrtou nominaci na Oscara, nominaci na Zlatý globus a cenu BAFTA za vynikající ztvárnění muže umírajícího na AIDS v dramatu Stephena Daldryho *Hodiny*. Před tím získal nominace na Oscara za dramata *Pollock*, *Apollo 13* a nominace na Zlatý globus za *Čistou duši* a *Truman Show*, přičemž uspěl jen ve druhém případě. Za *Apollo 13* byl nominován na Screen Actors Guild Award, kterou nakonec získal. Z dalších filmů: *Radio*, *Lidská skvrna*, *Buffalo Soldiers*, *Empire Falls*, *Winter Passing*, *The Last Innocent Man*, *Running Mates*, *Paris Trout*, *Riders of the Purple Sage*. Harris debutoval na divadle v New Yorku ve hře Sama Sheperda „Fool for Love“, za níž získal cenu Obie za nejlepší výkon v hlavní roli. Z ostatních her: "Prairie Avenue," "Scar," "A Streetcar Named Desire," "The Grapes of Wrath," "Sweet Bird of Youth," a "Simpatico". Za poslední jmenovanou hru dostal Lucille Lortel Award v kategorii Nejlepší herec.

TVŮRCI

David Cronenberg (režie) patří k tvůrcům s jednoduše rozpoznatelným rukopisem. Většinou točí podle svých scénářů - *Shivers*, *Rabid*, *Fast Company*, *The Brood*, *Scanners*, *Videodrome*, *Moucha*, *Příliš dokonalá podoba*, *Nahý oběd*, *Crash* a *eXistenZ*. Filmy, které natočil podle scénáře jiných tvůrců jsou: *Mrtvá zóna*, *Madame Butterfly*, *Pavouk a Dějiny násilí*. V posledních letech se retrospektivy jeho děl pouštěly v Japonsku, USA, Velké Británii, Francii, Brazílii, Portugalsku a Kanadě. O jeho díle vyšlo několik knih: *The Shape of Rage – The Films of David Cronenberg*, *The Artist as Monster: The Cinema of David Cronenberg* a *Cronenberg*. Pravidelně s ním vycházejí rozhovory v prestižním francouzském časopise Cahiers du Cinema. Cronenberg se narodil 15. 3. 1943 a vystudoval University of Toronto, kde se začal zajímat o film. Během studií produkoval dva 16mm snímky (*Transfer* a *From the Drain*). Školu vystudoval v roce 1967. Záhy začal točit na 35mm film – a uspěl se snímky *Stereo* a *Crimes of the Future*, v nichž začal rozvíjet témata, která

budou později příznačná pro celou jeho tvorbu. Než se však dostal ke komerční tvorbě (*Shivers*), uplynulo dalších osm let. Uznání mu nakonec zajistil až film *Rabid*, který při nákladech 500 tisíc dolarů vydělal přes 7 milionů, čímž se z Cronenberga stal roku 1977 jeden z neúspěšnějších kanadských režisérů. Všechny jeho rané filmy byly cíleny spíše na úzký okruh diváků, ale snímek *Scanners* byl zamýšlen nejen pro fanoušky žánrů horor a fantasy. Ze *Scanners* se nakonec stal Cronenbergův největší hit. Nicméně až jeho snímek z roku 1983 *Videodrome*, kde hráli James Woods a rocková zpěvačka Deborah Harry, z něj udělal tvůrce s kultovními parametry, jímž je dodnes. Z dalších snímků: *Mrtvá zóna*, *Moucha*, *Příliš dokonalá podoba*, *Nahý oběd*, *M. Butterfly*, *Crash*, *eXistenZ*, *Pavouk*. Cronenberg se čas od času, stejně jako Hitchcock, objevuje ve svých filmech (nebo ve filmech svých kolegů) v cameo rolích: *Into the Night*, *Mrtvá zóna*, *Moucha*, *Zemřít pro*, *Nightbreed*, *Moonshine Highway*, *Trial by Jury*, *The Stupids*, *Henry and Verlin*, *Blood and Donuts*, *Last Night*, *Blue*, *Resurrection*, *The Judge*, *Jason X*.

Chris Bender a J.C. Spink (producenti) jsou partnery v jejich vlastní produkční společnosti Benderspink, kterou založili v roce 1998 spolu s dalšími patnácti klienty. Už během prvního roku se jim podařilo prodat 24 scénářů, podíleli se na produkci hitu studia Universal *Prci, prci, prcičky* a přesvědčili studio Disney, aby dalo šanci projektu *Deuce Bigalow: Dobřej striptér*. Poté, co společnost prorazila, rozšířila portfolio svých služeb i na televizi, kde navázala úzkou spolupráci se studiem Fox 21. Benderspink se podílí na vzniku filmů různých žánrů a různých studií během posledních let to byly například *Jako kočky a psi* od Warner Bros., *Osudový dotek* od New Line Cinema, *Kruh* od DreamWorks a druhý a třetí díl *Prci, prci, prcičky* od Universalu. Během roku 2005 postupně do kin přichází filmy, na kterých se v poslední době podíleli – *Dějiny násilí*, *Just Friends*, *Kruh 2* režiséra Hideo Nakaty, *Příšerná tchyně* od Roberta Luketice a *Noční let* od Wese Cravena.

Peter Suschitzky (kamera) spolupracoval s Davidem Cronenbergem již sedmkrát, přičemž tři z jejich snímků získaly cenu Obie za nejlepší kameru: *Příliš dokonalá podoba*, *Nahý oběd* a *Crash*. Mimo to dělal kameru u Cronenbergových snímků *Pavouk*, *eXistenZ* a *M. Butterfly*. Suschitzky pracoval v Americe i Evropě na více než 40 filmech jako například: *Shopgirl*, *Rudá planeta*, *Mars útočí!*, *Muž se železnou maskou*, *Nehynoucí láska*, *The Rocky Horror Picture Show* či *Impérium vrací úder*, *Leo the Last*, *Where the Heart Is* (podle hlasování National Society of Film Critics šlo o nejlepší kameru roku), *Privilege*, *Charlie Bubbles*, *Valentino*, *Falling in Love* a *The Vanishing*. Suschitzky se narodil v roce 1940 maďarské matce a rakouskému otci (kameraman Wolfgang Suschitzky), výchovy a vzdělání se mu dostalo v Londýně. Ačkoliv jeho největším koníčkem byla hudba, rozhodl se, že se bude živit jako kameraman. Po studiích na pařížské I'IDHEC dělal klapku, jako kameraman se uchytil od svých jedenadvaceti let. Poté se několik měsíců potuloval po Jižní Americe, aby zde získal dostatek zkušeností pro svůj první hraný film, kterým se stal nejmladším britským kameramanem, který kdy pracoval na celovečerním filmu (*It Happened Here*). Mimo svou profesi často fotí, snímky pak vystavuje v Londýně a Los Angeles.

Josh Olson (scénář) pracoval sedm let na několika různých postech filmového průmyslu, než se z něj stal scenárista, který zpočátku psal pro různé nezávislé produkční společnosti. V roce 2000 napsal a režíroval sérii krátkých filmů *Housesitters*, přičemž se v rámci pěti epizod vešel do úctyhodně nízkého rozpočtu 70 tisíc dolarů. První díl ze série - *Puppy Love* – byl v roce 2001 prvním filmem po úvodním ceremoniálu na FF Los Angeles. Úspěch na tomto poli mu zajistil možnost natočit celovečerní film, kterým se stal *Infested*, jenž vznikl za pouhých 23 dní. Tento snímek se stal vyhledávanou lahůdkou nezávislých festivalů a americký kritik Joe Bob Briggs o něm prohlásil, že „tenhle kousek má ty nejlegračtější gore-efekty od Raimiho *Evil Dead*“. Podobně přejná byla i recenze v časopise *Variety*, která film označila za „Vtipnou hororovou jízdu, která se nestydí za svůj nízký rozpočet, nenárokuje si sdělovat žádné pravdy, ale zároveň osvědčuje, že její autor je obeznámen se všemi zákonitostmi žánru.“ V roce 2002 prodal Olson studiu Paramount svůj scénář *Three Gun Blues* a hned poté se pustil do adaptace komiksu *Dějiny násilí*. V současné době pracuje na westernu s Willie Nelsonem a Krisem Kristoffersonem a paralelně s tím píše pro studio New Line scénář o domu, ve kterém straší.

Pro více informací o titulech distribuovaných do kin společností Warner Bros. nebo pro zaslání materiálů k filmům či přístupu do databáze pro novináře prosím kontaktujte:

Warner Bros. Česká republika
Milan Stopa
Soukenická 13
110 00, Praha 1
T: +420 296 580 325
F: +420 296 580 340
C: +420 602 575 844
E: milan.stopa@warnerbros.com